Український християнський часопис

МІСІОНАР

Рік заснування 1897 №2(124) лютий 2003

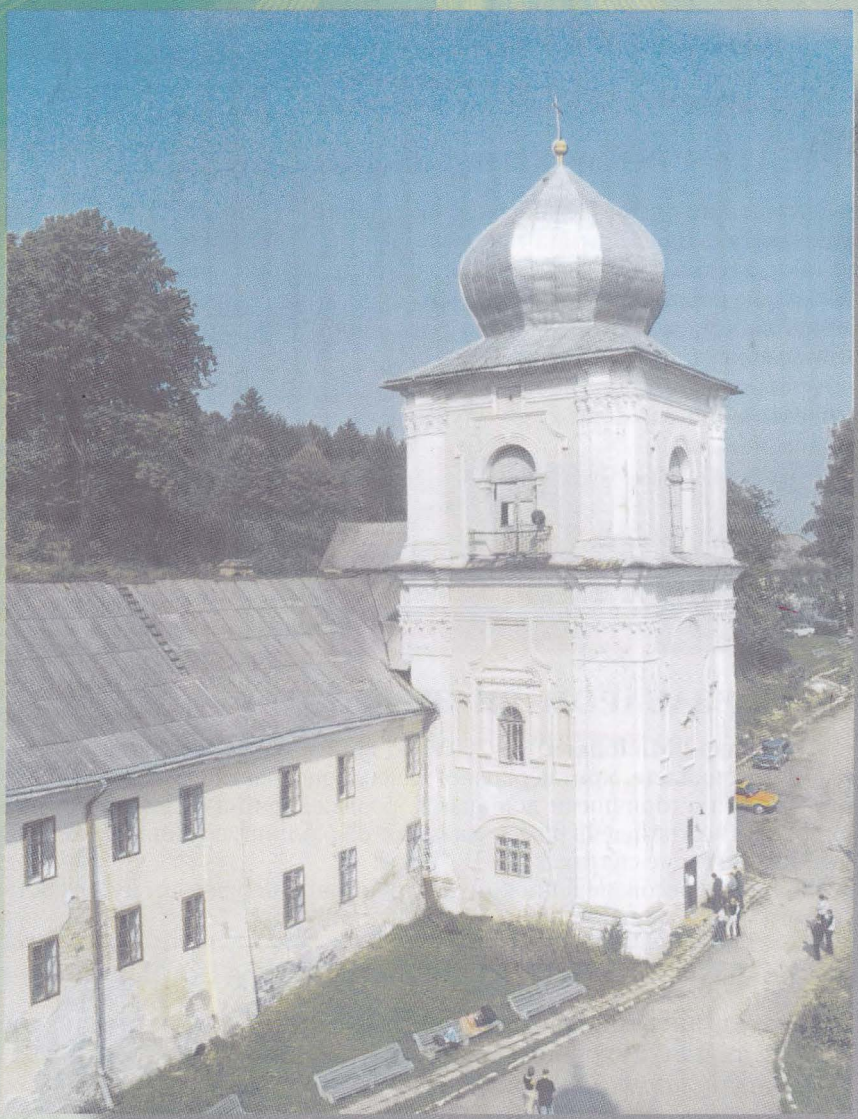

РЕДАКЦІЯ ЧАСОПИСУ "МІСІОНАР" ПРОПОНУЄ:

о. Мелетій Батіг, ЧСВВ. **Ювілейне паломництво 2000 р.Б.** – 76 с.

У даному виданні автор описує паломництво до відомих відпустових місць Європи: Арсу, Люрду, Рима та Асижа. Його здійснили у ювілейному році отці Василіяни з України. Крім цікавої розповіді про відпустові місця, у книжечці можете прочитати численні відгуки паломників. У виданні містяться кольорові фотографії чотирьох римських базилік, а також відпустового місця Люрд, яке приваблює сьогодні мільйони паломників з цілого світу. Сподіваємося, що ця книжечка сприятиме глибшому пізнанню відпустових місць і заохотить наших паломників побувати у них.

Видання адресоване широкому колу читачів.

ЗРОБІТЬ СВОЇМ ДІТЯМ РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК!

Вперше випущено українські **"складанки" ("puzzle")** у серії "Християнські свята". Ваша дитина має можливість, складаючи малюнки релігійної тематики, заглиблюватися у зміст великих християнських празників. У цьому їй допоможе коротка розповідь про історію та зміст свята, розміщена на коробці. Вже вийшли у світ чотири мотиви "складанок": Різдво Христове (два види), Богоявлення і Стрітення.

Купивши "складанку", Ви допоможете дітям-сиротам, яким ми подаруємо 10 відсотків від вартості.

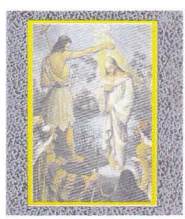

НЕЗАБАРОМ ВИ ЗМОЖЕТЕ ПРИДБАТИ:

"Календар "Місіонаря" на 2003 рік, який є також своєрідним записником. У ньому Ви знайдете, крім церковної календарної частини, ілюстрації 12 чудотворних ікон з історичними довідками, розважання над Євангелієм на кожну неділю, а на кожний день року – вказівки на біблійні читання на св. Літургії та короткий життєпис святих.

Видання адресоване широкому колу читачів, передовсім духовенству і катехитам.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА 2003 РІК

християнський часопис ***"Місіонар"*** і ви матимете добре джерело для духовного зросту!

Передплатний індекс – 23959

Вартість передплати:

на 1 місяць – 1 грн. 78 коп., на 3 місяці – 5 грн. 06 коп.,

на 6 місяців – 9 грн. 52 коп., на 11 місяців – 17 грн. 12 коп.

Христос народився!

Вітаємо вас, дорогі наші читачі, цим різдвяним привітанням. З половини цього місяця будемо вітатися традиційним християнським: "Слава Ісусу Христу!". У цьому найкоротшому місяці в році у вас, можливо, ще немає багато роботи на господарці, тому заохочуємо вас взяти до рук наш часопис і перший випуск "Календаря "Місіонаря". З цих видань ви почерпнете чимало духовної енергії та знань.

У "Слові життя" К'яра Любіх закликає нас цього місяця змінити наші серця і зробити їх повними любові й милосердя. У рубриці "З життя Церкви" читайте про радісні новини зі Закарпаття – про хіротонію нового єпископа-ординарія Мукачівського, посвячення каплиці у Вільхівці, нерукотворний хрест у дереві та ін. Інтерв'ю з о. Августином Баб'яком висвітлює його священиче служіння на півночі Італії серед наших заробітчан.

З нагоди Року родини пропонуємо прочитати змістовний матеріал, підготовлений Митрополичою комісією УГКЦ у справах родини, а також продовжуємо знайомити вас з наукою Церкви про св. Тайну Подружжя. Цього разу ми подаємо канонічні приписи і заборони щодо правосильності шлюбу, взяті з Кодексу канонів Східних Церков.

Центральний празник цього місяця – Стрітення Господнє. У рубриці "Церква і культура" читайте матеріал Ігоря Скленара про відображення цього празника в іконописі. Та ж рубрика містить матеріал Віри Арів про відомого композитора Дмитра Бортнянського.

У рубриці "Катехизм Католицької Церкви" продовжуємо публікувати пояснення Символу віри, цього разу другого артикулу про божество Ісуса Христа. Рубрика "З монашого життя" містить коротку інформацію про Віце-провінцію сестер Василіянок у Словаччині.

З цікавої розповіді о. Мелетія Батога, ЧСВВ ви довідаєтеся про покликання до богопосвяченого життя одного юнака у роки Другої світової війни. Отець Василь Зінько, ЧСВВ в окремій статті застановляється над деякими аспектами християнської психології. Напевно, багато з вас чули, а тепер має нагоду прочитати у цьому числі про відому чернечу гору Атос у Греції.

У лютому молодь цілого світу відзначає свято св. Валентина і з цієї нагоди публікуємо змістовну статтю семінариста Степана Суса про правдиву любов.

Немало читачів надсилають до нашої редакції листи із конкретними запитаннями. Цього разу ми відповідаємо на три з них, два з яких стосуються літургійних питань. Один із читачів запитав про справжнє зцілення від недуг, тобто до яких засобів звертатися і яких уникати. Коментар нашої редакції на цю тему став доволі обширним.

Цьогорічна зустріч молоді у Тезе стала темою окремого матеріалу в рубриці "Церква і молодь". На поетичній сторінці подаємо вірш о. Василя Мендруня, ЧСВВ та релігійну поезію українського велетня духа Івана Франка. Дітям у подарунок – оповідання про малого Максимка, який перед яслами вимолив мир і злагоду у своїй родині.

І ми вам бажаємо миру в душах і серцях, злагоди в родинах, Церкві та цілому суспільстві!

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

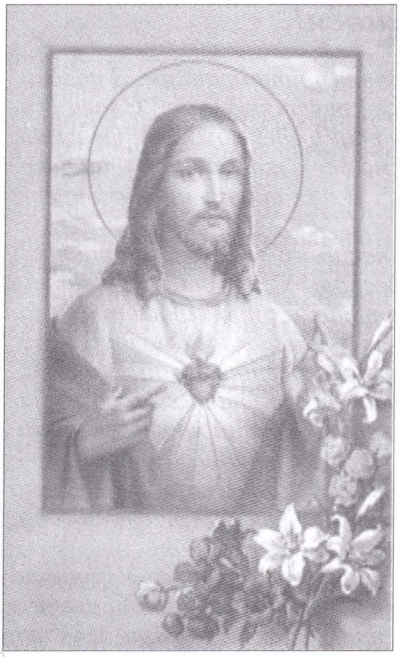

Ось Серце, що так дуже полюбило нас...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії усі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та в усіх намірах Апостольства молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяті Серця Ісуса і Марії, спомагайте святу Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТИЙ:

(Поблагословлені Святішим Отцем)

Загальний: ЩОБ УСІ ХРИСТИЯНИ, УСВІДОМИВШИ ВАЖКІ УМОВИ ЖИТТЯ ЧИСЛЕННИХ НАРОДІВ СВІТУ, ЯКІ ЩЕ ТЕРПЛЯТЬ ГОЛОД І СПРАГУ, БУЛИ БІЛЬШ СОЛІДАРНИМИ З НИМИ.

Більше ніж половина населення світу знаходиться в матеріальній скруті. Дуже багато людей голодують, не мають достатньо питної води. Ісус Христос сказав: "Був Я голодний і ви Мене нагодували, був Я спраглий і ви Мене напоїли" (пор. Мт 25, 35). Чинити такі діла милосердя супроти своїх ближніх є невід'ємним обов'язком усіх нас, християн.

Найкращий спосіб допомогти знедоленим – це проявити свою солідарність з ними, беручи участь у міжнародних благодійних організаціях, зокрема у "Червоному Хресті", "Карітасі" тощо. Ми не повинні вважати такі організації

за якусь невичерпну криницю, до якої нам слід прибігати і з неї черпати, а, навпаки, як місце, куди можемо також щось принести, щоб допомогти голодним і спраглим у світі.

Отож, кожен з нас повинен взяти участь у цьому невидимому ланцюгу солідарності з убогими і знедоленими в усьому світі. Ми не сміємо бути до них байдужими, бо за це Господь каратиме, а за прояв милосердя Він дає нам вічну нагороду. Молімося також, щоб причини, які спричиняють голод: посуха, повені, землетруси, пошесті, – зникали з лиця землі. Це від нас не залежить, але ми повинні все-таки співчувати і бути солідарними із тими, які через ці стихійні лиха терплять голод і спрагу.

Місійний: ЩОБ ЦЕРКВА В МАЛАЙЗІЇ, СІНГАПУРІ ТА БРУНЕЇ, ЗАЛИШАЮЧИСЬ ВІДКРИТОЮ ДО ДІАЛОГУ З ПОСЛІДОВНИКАМИ ІНШИХ РЕЛІГІЙ, ГІДНО ВИКОНУВАЛА СВОЇ МІСІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ І ЗДІЙСНЮВАЛА ЄВАНГЕЛІЗАЦІЮ.

На азійському континенті знаходяться три невеличкі держави: Малайзія, Сінгапур та Бруней. Малайзія – це країна, яка має наполовину меншу територію та населення від України. Там переважно проживають індійці, малайзійці, китайці та інші. Християни у цій країні становлять близько 6 відсотків. Сінгапур – це багата країна-місто, яка має 4 мільйони жителів; християн тут також дуже мало. Бруней – це невелика держава на острові Борнео. Жителів тут близько 300 тисяч, а християн майже 8 відсотків.

Христова Церква в цілому світі є єдиною і вселенською, тому великі церковні спільноти не повинні забувати за маленькі християнські громади. Молімося цього місяця за ці три невеликі місцеві Церкви в Азії і просімо Господа, щоб вони, будучи відкритими до діалогу в своїх країнах з мусульманами, індусами та представниками інших релігій, дедалі більш переконливо проповідували Євангеліє надії. Молімося, щоб місцеві християни цих трьох країн продовжували місійне завдання місіонерів з Європи – катехизацію та євангелізацію народів Далекого Сходу.

Місцевий: ЩОБ ДЕРЖАВНА ВЛАДА В УКРАЇНІ БІЛЬШЕ ДБАЛА ПРО ПЕНСІОНЕРІВ, ЧЛЕНІВ БАГАТОДІТНИХ РОДИН І МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИХ ЛЮДЕЙ ТА РОЗВИВАЛА СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЇХНЬОГО ВАЖКОГО МАТЕРІАЛЬНОГО СТАНОВИЩА.

Кількість жителів в Україні різко зменшується через те, що народжуваність невелика, а дуже багато молодих людей виїхали за кордон на заробітки чи емігрували. Пенсіонерів у країні стає дедалі більше і чимало з них живуть на грані голоду. Дуже багато похилих віком людей і пенсіонерів не можуть оплатити зі своєї мізерної пенсії комунальні послуги. Нерідко за це їм відключають воду, газ, електрику, опалення, і вони змушені жити в поганих побутових умовах. Багатодітні сім'ї не дають собі ради через малі заробітні платні.

Покращення матеріального становища громадян – це в першу чергу це обов'язок законодавчої і виконавчої влади, проте також усіх нас. Кожному слід ретельно виконувати свої обов'язки, зокрема і ті, що вимагають сплачування податків у державну казну, з якої отримують мінімальні засоби для життя усі пенсіонери, знедолені та малозабезпечені. Ми всі повинні докласти більше зусиль і праці, щоб покращення умов життя стало реальністю нашого суспільства. Молімося за те, аби всі усвідомили свою співвідповідальність за краще матеріальне становище усіх жителів України.

ПОКРОВИТЕЛЬ НА ЛЮТИЙ – СВ. ПАРТЕНІЙ, 20.02 (07.02)

Партеній народився у місті Мелітополі в Малій Азії. У дитинстві він охоче поспішав до церкви, де сердечно молився, уважно слухав Богослужби і читання Святого Письма. Його побожність була настільки великою, що вже, маючи 18 років, він отримав від Бога ласку творити чуда і повертати недужим здоров'я. Невдовзі єпископ Мелітополя Филет зайнявся освітою здібного Партенія, а потім висвятив його на священика. Слава про численні чуда Партенія дійшла до архиєпископа міста Кизика Асхоля, який висвятив його на єпископа міста Лампсака, де, здебільшого, жили погани. Своїми духовними науками і чудами Партеній навертав їх до Христової віри.

Одним із великих чуд Партенія було повернення до життя одного юнака. Під час будівництва церкви вірні обробили великий камінь на плиту, яка мала прикрашати вівтар у храмі. Коли плиту волами везли до церкви, то вони, перестрашившись, повалили на землю погонича і перетягнули через нього воза з плитою, від чого чоловік помер. Довідавшись про це, Партеній відразу прибув на місце нещасного випадку, став на коліна і сердечною молитвою повернув убитому погоничеві життя.

Партеній помер 360 року. При його святих мощах, що спочили у збудованій ним церкві, багато недужих отримали ласку оздоровлення.

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ:

Загальний: ЩОБ НАРОД БОЖИЙ ТА ЙОГО ДУШПАСТИРІ УСВІДОМИЛИ ВАЖЛИВЕ ЗНАЧЕННЯ СВ. ТАЙНИ ПОКАЯННЯ, ЯКА Є ДАРОМ БОЖОЇ ЛЮБОВІ І МИЛОСЕРДЯ.

Місійний: ЩОБ ПОМІСНІ ЦЕРКВИ В АФРИЦІ СЕРЕД СУЧАСНИХ ВАЖКИХ ОБСТАВИН ПРОПОВІДУВАЛИ ЄВАНГЕЛІЄ З ГЛИБОКИМ ЕНТУЗІАЗМОМ, ВИТРИВАЛІСТЮ І ВПЕВНЕНІСТЮ.

Місцевий: ЩОБ УСІ УЗАЛЕЖНЕНІ ВІД АЛКОГОЛЮ І НАРКОТИКІВ ЗВІЛЬНИЛИСЯ ВІД ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК, А ТАКОЖ НАВЕРНУЛИСЯ ТІ, ЯКІ ВИРОБЛЯЮТЬ ТА РОЗПОВСЮДЖУЮТЬ ЦЮ ЗГУБНУ ПРОДУКЦІЮ.

ПОКРОВИТЕЛЬ НА БЕРЕЗЕНЬ – СВ. ЛЕВ ВЕЛИКИЙ, 3.03 (18.02)

НАМ ДОПОМАГАЮТЬ

відновити відпустовий центр
на Високому Замку у Львові:

Родина Павлишин, м. Львів – 50 у.о.
Марія зі Львова – 100 грн.
Добра Михайло – 5 грн.

"СЛОВО ЖИТТЯ"

"Слухайте вже голос Його сьогодні!" (Пс 95, 7).

Ці слова з псалма пригадують нам, що ми – Божий народ і Господь хоче вести нас подібно, як пастир своє стадо, щоб допровадити нас до обіцяної землі. Він, Який мав нас споконвіку у Своїх задумах, добре знає, як ми маємо крокувати, щоб жити у повноті й осягнути наше справжнє (правдиве) буття. У Своїй безмежній любові Він підказує нам, що ми маємо робити, а що нам не слід чинити, і спрямовує нас на шлях, який ми повинні подолати.

Бог говорить до нас як до приятелів, щоб ми започаткували життя у спільноті з Ним. Якщо хтось слухає Його голос, як сказано наприкінці цього псалма, увійде в Його відпочинок, в обіцяну землю, тобто у небесну радість (пор. Євр 3, 4-7, 11).

Також Ісус називає Себе пастирем, Який провадить кожного з нас до життя у повноті. Він говорить, а учні, які Його знають, слухають Його голос і йдуть вслід за Ним. Він обіцяє їм вічне життя (пор. Ів 10, 28).

Бог дає змогу кожній людині слухати Його слово. Це нагадує нам II Ватиканський Собор: "У глибинах свого сумління людина відкриває закон, який вона не дає сама собі, але якого повинна слухатися; а його голос *(сумління – прим.ред.)*, що завжди закликає її любити і творити добро та остерігатись злого, там де й слід, каже в душі: це роби, а того бережися. Бо має людина в своєму серці Богом записаний закон..." (Про Церкву в сучасному світі // Документи Другого Ватиканського Собору. – Львів: Свічадо, 1996. – с. 514).

Що маємо робити, коли Бог говорить до нашого серця? Слід уважно слухати Його Слово, знаючи добре, що у біблійній мові "слухати" означає стати до глибини серця однозгідним з Ним, слухатися Його, пристосуватись до усього, що нам сказано.

Це немовби дозволити, щоби Бог повів нас за руку (пор. Пс 72, 23-24). Мусимо мати таку саму довіру до Нього, як дитина, яка цілковито віддається в руки матері і їй довіряється. Християнин – це особа, яку провадить Святий Дух.

"Слухайте вже голос Його сьогодні!" (Пс 95, 7).

Одразу після цих рядків псалом продовжується наступними словами: "Не будьте тверді серцем..." (Пс 95, 8). Ісус також чимало разів говорив про закам'янілість серця. Людина здатна опиратися Богові, вона може закритися перед Ним і відмовитися слухати Його голос. Закам'яніле серце не пом'якшується.

Дуже часто навіть не йде мова про злу волю, навпаки, йдеться про трудність розрізнити Божий голос у серці людини серед багатьох інших голосів, які в ньому нуртують. Серце дуже часто замулене численними заглушливими шумами. Це невпорядковані схильності, які призводять до гріха, ментальність цього світу, яка протиставляється задумові Божому, моди, рекламні гасла... Добре

знаємо, як легко сплутати власні думки і бажання з голосом Святого Духа, Який є в нас, як легко впасти з цієї причини у власну суб'єктивність і сваволю.

Я ніколи не повинен забувати, що правдиве Буття є у мені всередині. Я маю втихомирити всі свої невпорядковані пристрасті, щоб у своєму нутрі почути голос Божий. Слід виокремити його, подібно як дорогоцінний діамант, який витягнули з болота, – цей голос треба виловити, усвідомити його цінність і дозволити йому себе провадити. Тоді і я зможу бути провідником для інших, тому що цей ніжний голос Божий є мудрістю і любов'ю, яка мені дається.

"Слухайте вже голос Його сьогодні!" (Пс 95, 7).

Нам необхідно передусім піддатися новій євангелізації, живлячись безперестанку словом Божим, читаючи, медитуючи, живучи Євангелієм, і таким чином чимраз більше утотожнюватися з євангельською ментальністю. Нам вдасться до тієї міри пізнати у нашому серці Божі слова, наскільки ми зуміємо їх пізнати на устах Ісуса – Слова, Яке стало людиною. Це можемо просити у нашій молитві.

Після цього ми маємо дати змогу жити Христу воскреслому в наших серцях, заповідаючи війну егоїзмові і "старій" людині, яка не так легко здається. Такі дії вимагають від нас постійної готовності сказати рішуче "ні" усьому, що противиться волі Божій, і рішуче "так" тому, що Він хоче. Отож, скажімо самим собі рішуче "ні" у хвилині спокуси, вириваючи з коренем те, що нас від цього відволікає. Скажімо рішуче "так" обов'язкам, які нам доручив Бог, "так" – любові до всіх ближніх, "так" – випробуванням у труднощах, які трапляються на нашому шляху.

Ми легше зможемо вловити голос Божий з умовою, що маємо Христа воскреслого серед нас, проявляючи взаємну любов, створюючи усюди, немов у великій пустелі ненависті, острівці любові й братерства. Таким чином між нами існує своєрідний гучномовець, який підсилює голос Божий у нас самих і дає нам змогу краще і розбірливіше його почути. Також св. апостол Павло навчає, що християнська любов, яка розгоряється у спільноті, зростає у чимраз глибшому пізнанні й допомагає прийняти правильне рішення у будь-яких обставинах (пор. Фил 1, 9).

Тоді наше життя знаходитиметься між двома вогнями: Бог у нас і Бог між нами. У цьому Божому горнилі навчаємося і вправляємося у слуханні та наслідуванні Ісуса.

Яке гарне життя, коли ним керує Святий Дух: має смак, має силу. Таке життя правдиве і випромінювальне.

К'яра ЛЮБІХ

Переклад з італійської мови о. Йосафата Воротняка, ЧСВВ

НАМ ПИШУТЬ

Христос народився!

Складаю щиросердечну подяку Ісусові Христові за допомогу, Матері Божій, св. апостолу Юді Тадею і св. Антонію Падевському за заступництво перед Богом. Мої молитви були вислухані, коли я відчував безвихідь.

Петрунеля К.,
с. Ріпнів, Буський р-н Львівської обл.

ХІРОТОНІЯ ТА ІНТРОНІЗАЦІЯ ВЛАДИКИ МІЛАНА ШАШІКА

6 січня 2003 року в базиліці св. Петра у Римі Папа Іван Павло II висвятив 12 нових єпископів, серед них Преосвященного Мілана Шашіка, Апостольського адміністратора (до відкликання) Мукачівської єпархії УГКЦ.

Радість з ним розділили у базиліці св. Петра закарпатські владики: єпископ-помічник Юрій Джуджар, єпископ-емерит Іван Марґітич, а також представник УГКЦ при Апостольському престолі Кир Іван Хома, єпископ-помічник Львівський Кир Гліб Лончина, єпископ-ординарій Крижевецької єпархії УГКЦ Кир Славомир Мікловш та ін. На цю урочистість прибула велика група з України – духовенство, семінаристи і численні вірні.

25 січня в катедральному соборі в Ужгороді відбулася інтронізація владики Мілана Шашіка.

На світлині: владика Мілан Шашік у день інтронізації.

***

Мілан Шашік народився 17 вересня 1952 року в Лехоті у Словаччині. 1971 року вступив до Місійної Конгрегації отців Лазаристів. Навчався на курсах філософії і теології у Вищій семінарії в Братиславі. 6 червня 1976 року був висвячений на священика і служив у двох обрядах. Здобув ступінь магістра в Папському інституті духовності у Римі. З 1992 по 1998 роки працював в Апостольській нунціатурі в Києві, а потім був парохом у с. Перечин на Закарпатті, де застала його номінація на єпископа 12 листопада 2002 року. Окрім рідної словацької знає українську, італійську, чеську, польську і російську мови.

ПОСВЯЧЕННЯ КАПЛИЦІ У ВІЛЬХІВЦІ

22 січня 2003 року, у день Злуки українців Сходу і Заходу, група вірних разом з копією ікони "Престіл Премудрості" вирушила з церкви Різдва Пресвятої Богородиці у Львові до с. Вільхівка Іршавського р-ну на Закарпатті, яке стало відомим протягом останніх місяців, як місце можливого об'явлення Матері Божої *(див. "Місіонар", 2003, ч. 1, с. 25).*

У цей святковий день на посвячення каплиці прийшли та з'їхалися близько десяти тисяч вірних. Посвятив каплицю і очолив Архиєрейську св. Літургію владика-емерит Мукачівської єпархії УГКЦ Іван Марґітич у співслужінні багатьох ієромонахів та єпархіальних священиків. На Службі Божій був також присутній владика УПЦ КП Мойсей Кулик. У змістовних проповідях наголошувалося на необхідності єднання християн різних конфесій в Україні.

Ігумен василіянського монастиря у Бороняві о. Атанасій Чийпеш, ЧСВВ закликав усіх вірних дивитися на сонце, яке було справді незвичайним і мінливим: то воно було у вигляді срібного диска, то мало форму трикутника зі заокругленими кутами, то було покрите синьо-фіолетово-червоною сіткою. Після урочистості ми вирушили додому до Львова, а яскраве зимове сонце супроводжувало нас цілу дорогу, немовби нагадуючи знак Божої присутності з нами.

Ярослава ЦАРУК, катехит

ГОСПОДНІЙ ХРЕСТ У ДЕРЕВІ

У квітні 2002 року лісоруби Мукачівського лісгоспу проводили планову рубку лісу в районі с. Брестово, що знаходиться за 7 км від с. Чинадієво. Під час цих робіт у зрізаному дереві породи бук було виявлено нерукотворний Господній хрест. Вік цього бука становить близько ста років. Він завширшки 100-110 см.

Коли лісоруби почали спилювати дерево, раптово зупинилась бензопила. Опісля виявилось, що вона заклинила. На другий день було продовжено зрізання бука іншою пилою, яка також заклинила. Тоді лісоруби принесли третю бензопилу і з допомогою різних лісорубних пристроїв все ж таки зрізали бука. Того дня вони не встигли розколоти це дерево на дрова. Через три дні залишений бук розпиляли на дві метрові частини.

Розколовши одну частину на дрова, лісоруби взялись колоти другу частину бука, в якій і було нерукотворне зображення хреста. І тут знову почались негаразди: деревину ніяк не могли розколоти. Її поставили вертикально і декілька разів забивали в неї клин, якого кожного разу неможливо було витягнути. Після клопіткої роботи лісоруби кинули дерево з клином на землю, яке розкололося на дві частини.

Побачивши два зображення хреста, лісоруби налякались, а потім, порадившись, відвезли одну частину бука з хрестом у православну церкву с. Брестово. Цій частині надали вигляд ромба, всередині якого залишили хрест, який був розміром 50х15 см, а потім відшліфували і покрили лаком. Другу частину дерева з хрестом передали в греко-католицьку церкву с. Чинадієво, де вона знаходиться в первісному вигляді.

НОВА УПРАВА ЗГРОМАДЖЕННЯ СЕСТЕР ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІЇ

Нещодавно у головному домі сестер Пресвятої Євхаристії у м. Івано-Франківську відбулася капітула, на якій було обрано нову управу в такому складі: с. Надія Попович, головна настоятелька, с. Рафаїла Куленяк, перша дорадниця, с. Костянтина Білик, друга дорадниця. Головний і новіціятський дім знаходиться у недавно посвяченому домі по вул. Лучна, 4.

ЧЕТВЕРТА РІЧНИЦЯ СІМ'Ї ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ

Свій ювілей члени Сім'ї Христа Чоловіколюбця, очолені семінаристом Богданом Стефанишином, відзначали на різдвяні свята у с. Вихопні Жовківського р-ну на Львівщині. Декілька місцевих священиків УГКЦ, очолені о. деканом Василем Бесагою, та один священик УАПЦ спільно відслужили молебень до Пресвятого Серця Ісусового.

Андрій БІДЮК

РІК РОДИНИ В НАШІЙ ЦЕРКВІ

Згідно з Божим задумом кожна людина народжується в родині. У ній вчиться любити Бога, людей, навколишній світ. Також вчиться шанувати родинні звичаї і традиції, свій народ, свою Церкву. З рідного дому дитина виносить вміння спілкуватися і налагоджувати контакти з людьми. Це в майбутньому допомагає їй будувати власні спільноти друзів, а згодом – сім'ю чи монаші родини.

Однак сьогодення позначене глибокою кризою людини. Це явище має своє коріння в кризі любові. Сім'я, яка колись була колискою і вчителькою любові, сьогодні дуже часто є місцем конфліктів, нещасть, біди, розчарувань. Щораз більше подруж звертаються до судових установ по розлучення чи ствердження неважності шлюбу. Люди, які вступили в подружній союз, в багатьох випадках мають дуже приблизне уявлення про його суть і значення, не усвідомлюють відповідальності, яка на них покладатиметься, або ж не готові її нести через незрілість чи непідготованість. Погіршують стан речей ще й ЗМІ, вплив яких на формування свідомості є надзвичайно великим.

В своїй енцикліці "Сімейне співжиття" Папа Іван Павло II зазначає: "Церква усвідомлює, що краще майбутнє суспільства міцно пов'язується з благополуччям сім'ї. Тому вона ще живіше й настійливіше відчуває оте своє післаництво: проголошувати всім задум Божий про подружжя і сім'ю, щоб їм забезпечити повну життєздатність і людський та християнський розвиток..." (FC 2).

2003 рік проголошений нашою Церквою Роком родини. Всі заплановані святкування проходитимуть під гаслом "Родина – спільнота любові".

Митрополича комісія у справах родини, усвідомлюючи покладену на неї відповідальність, будує свою працю у трьох напрямах. Перший – це т. зв. дальше приготування до сімейного і родинного життя, яке включає навчання і виховання учнівської та студентської молоді через висвітлення їм Божого задуму щодо подружжя, подружніх цінностей, обов'язків і завдань, які з цим пов'язані. Другий – безпосереднє приготування до подружнього життя. Третій – створення центрів душпастирства родин. Таким чином бажаємо обійняти цілу родину.

Як християни знаємо, що жодна добра справа не може творитися без молитви. У цьому році бажаємо просити в Бога якнайбільше єдності і любові в наших родинах та між родинами у творенні спільноти Церкви. З таким наміром вже розпочата безперервна молитва, яка, переходячи з парафії до парафії, з родини до родини, охопить усю нашу Церкву. Закликаємо кожного вірного долучитися до спільної справи добра сім'ї, яке в сумі складе наше добро загальне.

Митрополича комісія у справах родини

СВЯТА ТАЙНА ПОДРУЖЖЯ (2)

Церковне право нараховує чимало перепон, які не дозволяють укладати подружжя. Оскільки його укладено помимо них, то воно стає неправосильним чи недійсним. Деякі перепони мають природний характер, як, наприклад, надто молодий вік. Не може правосильно укласти подружжя хлопець молодший 16 років або дівчина молодша 14 років. До цього виміру відноситься і перепона статевого безсилля одного з подругів.

До перепон духовного виміру належить передусім перешкода різниці віри. Іншими словами неправосильно намагаються вступити в подружжя молодята, одне з яких є нехрещеним, а єпископ їх попередньо з тієї перепони не звільнив. Зрозуміло, що коли наречений і наречена нехрещені, то не може бути мови й про шлюб. Св. Тайна Хрещення є першою і основною, без якої будь-яка інша свята Тайна для такої особи недійсна.

Свята Церква навчає, що подружжя можуть укласти між собою дві свобідні особи. Свобідні не означає тільки непримущені ніким, але передовсім мусять бути вільні від попередніх зв'язків: подружжя, священичого стану або довічних монаших обітів. Від перепони попереднього подружжя одного з подругів звільняє тільки церковний подружній суд, який через дуже поважні причини оголошує попереднє подружжя недійсним. Від перепони св. Тайни Священства, тобто целібату, може звільнити тільки Апостольська столиця. Від перепони довічних монаших обітів можуть звільнити патріарх або Святіший Отець, в окремих випадках – місцевий єпископ.

Перепона супруговбивства, яка настає через те, що певна особа заподіяла смерть власному супругові або супругові особи, з якою мала намір вдруге одружитися, також унеможливлює укладання шлюбу. Звільнити від такої перепони може тільки Апостольська столиця. Така перепона настає також тоді, коли навіть і не було фізичного вбивства, але моральне (зазвичай у народі на це кажуть так: допомогли померти).

Для важності шлюбу може ще стати перешкода прилюдної пристойності, яка настає у такому випадку, коли ще за життя зі своєю подругою якийсь чоловік почав жити наложно з її мамою чи донькою. Навіть після смерті подруги чи у випадку, коли подружжя проголошене недійсним, той чоловік не може правосильно укладати шлюб з її мамою чи донькою. Перепона до важності подружжя може настати з причини правового споріднення, тобто не можуть правосильно одружитися між собою той, хто усиновив (удочерив), і той, кого усиновлено (удочерено), і навіть його рідні син чи дочка не можуть цього зробити з усиновленим (удочереною) чи навіть з рідним братом або сестрою усиновленого (удочереної).

Щоб такі перепони не наставали, св. Церква вже віддавна користується практикою оголошень, щоб не склалися такі обставини, коли одружуться близькі кревні, посвоячені чи посиновлені. Всі вірні, які знають про такі перешкоди, зобов'язані повідомити свого пароха заздалегідь ще до шлюбу згаданих осіб.

Усі ці правничі приписи і заборони Церкви призначені для духовного, матеріального і фізичного добра. Таким чином св. Церква створює умови для всебічного розвитку і повноцінного життя християнської родини.

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ В УКРАЇНСЬКОМУ ІКОНОПИСІ

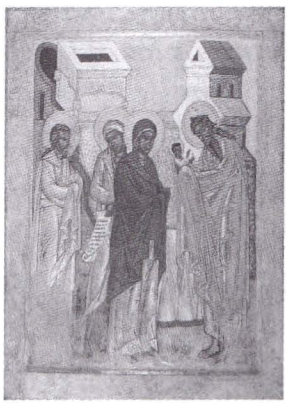

На світлині: ікона "Стрітення Господнє" зі с. Звертів на Львівщині.

Цикл різдвяних свят завершується празником Стрітення Господнього, який своїм змістом тісно пов'язаний з народженням нашого Спасителя. У цій статті звернемо увагу на те, як празник, який святкуємо 15 лютого, відобразили у своїх творах українські іконописці.

Ікона "Стрітення Господнє" (16 ст.) походить із с. Звертів Жовківського р-ну на Львівщині і зберігається у Національному художньому музеї України у Києві. Вона стоїть ніби на зламі старої та нової іконописної системи: при незмінності її іконописних прийомів, умовності площинної мови з'являються елементи пластичного моделювання. Своєрідна живописна інтерпретація сюжету ікони вирізняє її серед ікон того часу, вказуючи на багатогранність тенденцій в українському іконописі 16 ст. На ній бачимо праведного Симеона з Дитятком Ісусом, Пресвяту Богородицю, св. Йосифа з двома голубами, а також пророчицю Анну. Таким чином тут втілена традиційна іконографія сюжету, відомого ще у візантійському та давньоруському іконописі.

У минулому числі "Місіонаря" у статті "Різдво Христове в українському іконописі" ми згадали два найвідоміші іконостаси першої половини 17 ст. – з Успенської і П'ятницької церков у Львові. Нині іконостас з Успенської церкви, створений Федором Сеньковичем і Миколою Петрахновичем, знаходиться у с. Великі Грибовичі на Львівщині і всі охочі мають нагоду побачити на одній з ікон подію зустрічі праведного Симеона з Дитятком Ісусом. Невідомі львівські майстри, створивши іконостас П'ятницької церкви, відобразили на ньому також подію зустрічі старця Симеона зі Спасителем світу.

Найвизначніші досягнення українського іконопису наприкінці 18 ст. пов'язані з творчістю митця Луки Долинського. Будучи представником течії бароко, він створив ряд святкових композицій, серед яких "Стрітення Господнє". На ній ми бачимо праведного Симеона, що прийняв малого Ісуса на руки. Пресвята Богородиця припала навколішки, а св. Йосиф у клітці тримає двох голубів. Ця ікона разом з декількома іншими входила в іконостас неіснуючої тепер церкви Святого Духа при греко-католицькій духовній семінарії (1780-ті роки).

З іконостасу невідомої церкви на Київщині в Національному художньому музеї України у Києві зберігається ікона "Стрітення Господнє" першої половини 18 ст. Вона містилася у празниковому ряді іконостасу і зображена євангельська подія відбувається всередині храму, а не на його тлі, як того вимагала іконописна традиція.

Декілька наведених прикладів ікон зі зображенням події Стрітення Господнього свідчать про те, що кожна епоха в українському іконописі вносила новаторство у зображення цього євангельського сюжету.

Підготував Ігор СКЛЕНАР

ВАСИЛІЯНСЬКИЙ ЧИН СЬОГОДНІ: СЕСТРИ ВАСИЛІЯНКИ (14)

(ВІЦЕ-ПРОВІНЦІЯ СВВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ У СЛОВАЧЧИНІ)

Окрім Провінції сестер Василіянок Страждальної Матері Божої у Пряшеві, про яку ми вже писали *(див. "Місіонар", ч. 7, 2002 р., с. 216-217)*, у Словаччині існує ще Віце-провінція сестер Василіянок свв. Кирила і Методія. Провінційний та новіціятський дім знаходиться у м. Сечовце, який було засновано у 1945 році. Протоігуменею сестер Василіянок є с. Емелія Турчанікова, ЧСВВ.

На світлині: віце-провінційний дім у м. Сечовце.

У Віце-провінції нараховується 24 сестри. Деякі з них працюють у єпархіальному домі у Левочі, який був заснований 1992 року, а також у єпархіальному душпастирському осередку в Братиславі, столиці Словаччини, який відкрито у 1998 році.

Крім згаданих домів сестри Василіянки словацької Віце-провінції мають власний дім у Требішові, заснований у 1990 році.

Більшість сестер Василіянок працюють на території Кошицького апостольського екзархату для католиків візантійського обряду.

с. Емелія ТУРЧАНІКОВА, ЧСВВ,
протоігуменя Віце-провінції свв. Кирила і Методія у Сечовце

НАМ ПИШУТЬ

Христос народився!

Ділюся з усіма вами радістю від святкування величного празника Різдва Христового у виправній установі №30 м. Львова, під час якого всі ми забули про свою тугу за рідною домівкою. 8 січня 2003 року в нашій скромній церкві відслужив св. Літургію наш багаторічний духовний провідник о. Володимир Коник із василіянської церкви св. Андрія у Львові. Разом з ним нас прийшли відвідати брати Василіяни Полікарп і Платон зі Святоонуфріївського монастиря, а також брати Редемптористи – Віталій та Григорій.

Різдвяну радість з нами прийшли розділити молоді львівські музиканти, з якими ми всі разом колядували, прославляючи новонародженого Ісуса... На наших очах бриніли сльози від зворушення.

В останню неділю січня у нашому скромному храмі відслужив Архиєрейську св. Літургію екзарх Донецько-Харківський Кир Степан Меньок, ЧНІ, який виголосив змістовну проповідь.

Вадим ПЕТРИК, староста в'язничної церкви Покрову Матері Божої

СИМВОЛ ВІРИ (2)

"Вірую в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинородного, від Отця народженого перед усіма віками. Світло від світла, Бога істинного від Бога істинного, родженого, несотвореного, єдиносущного з Отцем, що через Нього все сталося".

Ім'я "Ісус" з єврейської мови перекладається "Бог спасає". В історичних книгах Старого Завіту описано, як Бог рятував Свій народ від ворогів, від голоду, спраги та інших нещасть. Спасіння у повному вимірі слова відбулося щойно в Ісусі Христі, де Господь спасає Свій вибраний народ, Церкву від гріховного рабства. Злі духи бояться Його імені. В ім'я Ісуса Христа учні творять чуда.

Слово "Христос" з грецької перекладається як Месія, що означає помазанник, тобто посланий з неба на землю, щоб заснувати Царство Боже. Він помазаний Духом Господнім і як Цар, і як священик, і як пророк. Його месіанське посланництво підтвердив сам Господь через ангела словами, зверненими до пастухів: "Сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель, він же Христос Господь" (Лк 2, 11). Цей Месія не шукав собі царської слави, як гадали євреї, а був слуга покірний: "Син Чоловічий прийшов не для того, щоб Йому служили, але – послужити й дати життя Своє на викуп за багатьох" (Мт 20, 28).

Св. Петро визнав Його месіанське посланництво словами: "Ти Христос, Син Бога живого" (Мт 16, 16). Ми віруємо у те, що Ісус є єдинородним Сином Божим. Цей артикул нашої віри базується на свідченні Бога Отця, Який у хвилині хрещення на Йордані і Преображення на Таворі мовив: "Це Син Мій улюблений". Цю віру у Христове божество висловлює і св. євангелист Іван словами: "І ми славу Його бачили – славу єдинородного від Отця" (Ів 1, 14).

Слово "Господь" ("Кіріос" у грецькій мові) – це переклад єврейського слова "Ягве", яке означало ім'я Бога. Ісус проявляв Свою владу над природними законами, роблячи чуда, оздоровляючи хворих, виганяючи злих духів, і тим самим доказував, що Він є Богом. Найбільшим доказом Його божества було воскресіння мертвих, а чудом чудес – Його власне воскресіння. Віра у божество Ісуса Христа висловлена і в останніх словах Святого Письма, наприкінці книги "Одкровення": "Прийди, Господи Ісусе".

Світло від світла – це уточнення, що немає різниці між трьома Божими особами, бо вони вічні, всемогутні, завжди випромінюють взаємну любов. Наука Церкви уточнює, що Ісус – не сотворений, а народжений. І це народження не має виміру якогось закінченого дійства, але має вічний характер. Його синівство не має кінця, навіть після завершення Його спасительної місії на землі. І навіть після закінчення всієї історії людства після Страшного суду Він залишиться Сином Божим і Месією.

Також у цьому артикулі святої віри уточнюється, що через Ісуса Христа все сталося. Бога Отця вважають Творцем, однак, через Сина все сотворено: "Ним постало все, і ніщо, що постало, не постало без Нього" (Ів 1, 2).

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

Від редакції. *Обширніше пояснення Символу віри знайдете у "Катехизмі Католицької Церкви", який нещодавно вийшов друком у видавництві "Місіонер" у Львові.*

"АБИ НАШІ ЛЮДИ НЕ ЧУЛИ СЕБЕ ДУХОВНО ЗАГУБЛЕНИМИ..."

Наша розмова з о. Августином Баб'яком, вихідцем з української родини у Польщі, відбулася досить несподівано у вітальні редакції "Місіонаря" у Львові. Маючи лише декілька годин побуту в нашому древньому місті, о. Августин охоче погодився на інтерв'ю.

– Отче Августине, розкажіть про те, як склалося сьогодні Ваше священиче служіння, адже до цього часу Ви були парохом у м. Ліоні в Франції?

– Так, понад 10 років я душпастирював у греко-католицькій парафії св. Атанасія. На прохання Блаженнішого Любомира кардинала Гузара владика Михаїл Гринчишин, ЧНІ скерував мене на душпастирську працю на північ Італії. Зараз я проживаю у містечку Тренто, де надаю духовну обслугу, а також душпастирюю в містах Больцано і Брешіа.

– Отож, для Вас відбулася зміна середовища, і якщо у Франції українців небагато, котрі там проживають через історичні обставини вже десятиліттями, то в Італії спостерігаємо масовий приїзд українців-заробітчан...

– Так, мені доводиться виконувати своє священиче служіння у цілком нових обставинах. Що стосується українців-заробітчан, то їх сьогодні тут чимало, переважну більшість становлять жінки. Не маючи доброї роботи в Україні, вони змушені покидати рідну землю й родину і працювати тут. Італійці використовують їх як дешеву робочу силу.

– Яку духовну допомогу Ви надаєте нашим заробітчанам?

– Церква, де я душпастирюю, є не тільки для них місцем прослави Бога, але й зустрічей. Їхні молитви, участь у Богослуженнях – це духовний аспект. Але сюди приходять вірні різних конфесій. Їх об'єднує не лише мова, культура і спільна молитва. Вони зустрічаються у катехитичному залі при римо-католицькому костелі, де обговорюють актуальні питання свого нелегкого заробітчанського життя.

– Скільки осіб відвідує Богослуження у Ваших осередках?

– У Тренто на недільній св. Літургії моляться 200-250 жінок і декілька мужчин, в Больцано близько 180 осіб, а в Брешіа найбільше – аж 300. Там в церкві навіть усі не вміщаються.

– Вже з кінця 19 ст. українці покидали рідну землю і продовжують робити це зараз в пошуках кращого життя. Це позначається на майбутньому нашого народу. Що, на Вашу думку, повинна робити сьогодні наша Церква в Україні, аби люди залишалися вдома і мали надію на те, що все так не буде?

– Слід відверто говорити душпастирям про обставини, у яких живе нова заробітчанська еміграція в країнах Західної Європи. Приміром, приїжджаючи в Італію, українські жінки втрачають зв'язок зі своїми родинами на декілька років і це відчутно позначається на вихованні дітей, стосунках зі своїми чоловіками тощо. Родина стає послабленою. Церква повинна говорити про те, що й роботу в західних країнах тепер важко знайти. Наші люди використовуються, можна сміливо сказати, як раби, вони впадають у розпач, їх обдурюють з оплатою і т.п. Церква, на мою думку, повинна говорити про те, що можна заробити гроші на заході, але можна набагато більше втратити духовно.

Розмовляв Ігор СКЛЕНАР

ОБЕРЕЖНО: ДУХОВНЕ ШАРЛАТАНСТВО!

До нашої редакції надійшов лист п. Ярослава з м. Броди Львівської обл. У ньому він скаржиться і запитує: "Мене вже роками мучить безсоння, небажання жити, різні негаразди і я ходив до різних знахарів, цілителів та екстрасенсів. Одного дня порадили мені "добрі" люди поїхати в Солонку біля Львова на молитву до одного священика, щоправда не знаю, якої православної конфесії. Було там багато людей і всі намагалися поглянути в чашу. Священик відчитував якісь молитви і давав різні вказівки. Як правило, говорив кожному ще раз до нього прийти. Всі давали гроші, я теж дав. Та мені стало ще гірше. Невже священик може "співпрацювати" зі злим духом?".

Коментар редакції. Кожна людина може співпрацювати зі злим духом. Точніше сказати, злий дух намагається людину схилити до служіння не Богові, а собі самому. Маємо наочний доказ цього на прикладі Ісуса Христа, Якого диявол намагався спокусити, щоб йому поклонився і служив, а натомість отримає матеріальну нагороду, славу, честь, владу і т.п. Ісус, як знаємо з Євангелія, категорично відмовився, сказавши: "Геть від Мене, сатано, єдиному Богу будеш служити" (пор. Мт 4, 10).

Не живе людина лише самим хлібом. Але, на жаль, багато людей, коли мають горе, нестатки, чи бажають дізнатися, що сталося з їхніми зниклими безвісти родичами чи близькими, поспішають йти до бозна яких знахарів, екстрасенсів, ворожбитів і дають їм деколи великі гроші, щоб вирішити свої проблеми.

У переважній більшості результати відвідин т.зв. цілителів є негативними. Згідно з євангельською наукою ми маємо право та й обов'язок розсудливо міркувати, бо якщо плоди якогось дерева погані, то й дерево погане.

До священиків, які моляться над хворими при наших монастирях у Львові, дуже багато людей приходить, які мають схожі проблеми з вашими, шановний пане Ярослав. Вони стверджували, що їм після відвідин згаданого Вами священика у Солонці ставало гірше.

Отож, не ображаючи його, ні будь-кого іншого, у світлі св. Євангелія маємо право міркувати над таким явищем. Ми не радимо нікому ходити туди, де є погані результати з боку "цілителів". Навпаки, треба починати духовно оздоровлюватися у свого пароха, просити його про молитву. Ви можете прийти і звернутися по духовну допомогу до ієромонаха. Пам'ятаймо, що без щирої сповіді і св. Причастя, без примирення із винуватцями та ворогами не буде допомоги Господньої!

Господь прощає тому, хто прощає своїм винуватцям. Бог допомагає і навіть деколи чудом визволяє із недуг тих, які твердо вірять у Нього. Вірте Богові, Його служителям і відпоручникам як на небі, так і на землі. Не майте спільної справи з дияволом та його слугами, бо їх чимало.

ДМИТРО БОРТНЯНСЬКИЙ – ТВОРЕЦЬ МУЗИКИ НЕБЕСНОЇ

Продовжуємо ознайомлювати вас із представниками музичної культури 18 ст., так званої "золотої доби" в історії української церковної музики. Ми вже згадували у минулих числах часопису про композиторів Максима Березовського та Артема Веделя (у ч. 11 за 2002 р. і ч. 1 за 2003 р.). Цього разу ми розповімо вам про ще одну непересічну особистість – Дмитра Бортнянського.

Народився він у 1751 році в Глухові на Чернігівщині (у тому ж самому місті, що і М. Березовський). Навчався у знаменитій глухівській школі. Малою дитиною, у віці семи років, завдяки прекрасному голосу його приймають у Придворну капелу співаків у Петербурзі. Тут він виконує сольні партії в різноманітних італійських операх. Перші шість років перебування у Петербурзі молодий, спраглий знань Дмитро навчається у директора капели М. Полторацького.

У 1765 році на посаду головного капельмейстера запрошено з Італії Бальтазаро Ґалюппі й здібний юнак вивчає в нього основи композиції, вокалу і гри на клавесині. Через три роки його вчитель повертається у Венецію, а через рік вісімнадцятирічному Дмитру Бортнянському, як виняткова обдарованому музикантові, виділяють гроші для продовження навчання в Італії.

Тут Дмитро Бортнянський продовжує навчатися у свого учителя Б. Ґалюппі, а відтак переїздить в Болонью, де бере уроки в о. Джанбатіста Мартіні. Подорожуючи Італією, він знайомиться із різними оперними школами. А вже у Неаполі починається його творча діяльність. Перші твори молодого композитора – "Ave Maria" ("Вітай, Маріє") і "Salve Regina" ("Вітай, Царице").

Через шість років Дмитро Бортнянський повертається у Венецію, де пише в італійському стилі три опери "Креонт", "Алкід" і "Квінт Фабій", які засвідчили блискучу майстерність композитора й мали сенсаційний успіх. Невдовзі 1779 року він одержує з Петербурга листа з наказом якнайскоріше повертатися. Це не дуже втішило Дмитра Бортнянського, адже він добре знав, що спіткало М. Березовського, але все ж таки в кінці того ж року він повертається до Петербурга.

У Петербурзі 28-літній композитор стає придворним капельмейстером, а з 1796 року – управителем Придворної капели співаків. Саме в той час він написав свої найкращі духовні концерти, в більшості з яких були покладені за основу Давидові псалми, і лише в двох – тема найбільших християнських свят Різдва Христового і Великодня. Цими творами, які виконувала капела, захоплювалися всі, хто тільки їх слухав. Видатний французький композитор Гектор Берліоз писав, що хор під керівництвом Дмитра Бортнянського звучить, як багатий виражальністю людський

орган: "У цій гармонічній тканині були поєднання, які здаються неможливими: то чулись зітхання, то неясний дрімотний шепіт, часом з'являлись акценти, за силою схожі на крик, який захоплює ваш дух, стискає серце й груди, а потім все розчинялося в безмірному легкому завмиранні; здавалось, хор ангелів залишав землю і поступово зникав у небесній височині".

Поезію Давидових псалмів композитор передає піднесено-радісною прославою Бога або вдумливо-зосередженим споглядання Божої Всемогутності. Лише в одному концерті "Скажи мені, Господи, кончину мою", який був написаний незадовго до смерті, відчуваються мінорні, навіть драматичні настрої. І саме цей твір дуже любив композитор Петро Чайковський, називаючи його "Меланхолія".

Для творів Дмитра Бортнянського характерними є багата ліричністю мелодійність, нескладна гармонія, природнє голосоведення. У них втілені багатовікові традиції західноєвропейської церковної творчості, зокрема т. зв. венеціанської школи. Суть виконання творів була в тому, що окремі групи співаків розміщувалися в різних частинах храму (два або чотири хори ніби перегукувалися) і так виникав неповторний, немовби аж об'ємний ефект звучання. Такий спів називався антифонним і Дмитро Бортнянський вміло використовував можливості солістів, окремих голосових груп і густий хоровий фон.

Саме українській музичній традиції, національному характеру мелодій композитор залишався вірним упродовж усього свого життя. Його церковні вокальні твори були написані з такою майстерністю, що до такого рівня не піднявся, мабуть, ніякий вокальний композитор у світі. Він створив низку духовних творів, зокрема причасні й херувимські (у всьому світі відома його "Херувимська №7"). Духовний концерт "Прийдіте, заспіваємо" переносить слухача на Голгофу, тут ми чуємо розпач, голосіння, душа відчуває страждання Ісуса Христа, але вкінці перемагає радість, піднесення: Христос воскрес!

Творча спадщина композитора дуже велика – це понад 100 духовних творів, особливо популярні концерти "Коль славен...", "Тебе Бога хвалимо", які відповідають кращим зразкам європейської музики.

Помер наш геніальний співвітчизник у 1825 році, й згідно з указом російського царя Павла про боротьбу з віянням католицизму у російській православній церкві, його твори були повністю вилучені з церковної практики в Росії, але, починаючи з 30-х років 20 ст., вони здобувають величезну популярність в Західній Україні.

Звучить духовна музика Дмитра Бортнянського в церквах багатьох країн Європи, знають її і в Америці. На початку 20 ст. скульптурне зображення композитора було встановлене поряд зі статуями 11 видатних європейських композиторів церковної музики в храмі св. Івана Богослова в Нью-Йорку. На жаль, це єдиний пам'ятник славетному українському композиторові.

Віра АРІВ

ПОГЛЯД НА ХРИСТИЯНСЬКУ ПСИХОЛОГІЮ

Як не дивно, поняттям "психологія" оперують найчастіше ті люди, які заперечують існування душі й духовного світу. Однак психологія – це наука про душу та душевні стани людини.

Виникає парадокс: не вірячи в душу, такі люди вникають в науку про душу, адже слово "психе" з грецької мови перекладається як "душа". Завданням психології є не лише вивчення душевних явищ, але й формування душі людини.

Формуванням душі дитини повинні займатися передусім батьки. Вони повинні навчити її опановувати свої душевні пориви та скеровувати їх до чогось шляхетного.

До найважливіших батьківських обов'язків належить релігійне виховання дитини. Коли дитина стає свідомою своїх вчинків, то повинна вміти контролювати душевні схильності та емоції. Це дає їй змогу мирного співжиття з іншими людьми і стає запорукою вічного щастя, до якого вона повинна прямувати.

Батьки повинні, згідно з повчанням св. Павла, навчити дітей, як позбутися вчинків тіла, тобто "розпусти, розгнузданості, ворогування, сварок, заздрості, гніву суперечок, незгод, пияцтва, гульки та інших, а здобувати плоди Духа, які є любов, радість, мир, довготерпеливість, лагідність, доброта, вірність, тихість, здержливість" (пор. Гал 5, 19-23).

Формування сильного характеру – це тривалий процес, який має на меті зміцнення волі та інших душевних якостей. Крім батьків, у формуванні душі молодої людини повинні брати участь вчителі та духівники. Вони повинні добре усвідомити свою відповідальність за майбутнє покоління і саме до них спрямовані слова св. Павла: "Будьте зразком у слові, поведінці, любові, вірі й чистоті" (пор. 1 Тм 4, 12). Занедбання цього обов'язку вчителями та духівниками має негативні наслідки для сім'ї, суспільства, народу і Церкви.

Виховання душі продовжується і в дорослому віці для того, щоб помірковано себе поводити і давати іншим добрий приклад такої поведінки. Св. Павло закликає молодих людей втікати від грошолюбства, що є коренем зла, а шукати "праведності, побожності, віри, любові, терпеливості, лагідності" (1 Тм 6, 11).

Християнам, які намагаються бути добрими батьками і вихователями, бути прикладом для молоді, найбільшою допомогою є Божа благодать, яку вони можуть постійно черпати, приймаючи святі Тайни і прислухаючись до науки св. Церкви.

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

НОВІТНІЙ СЕВАСТІЯН

– Мамо, послухайте, я вам прочитаю про життя св. Севастіяна.

– Тільки ще дров принеси, потім будеш читати, – попросила мати сина, перед очима якого лежала стара, з пожовклими листками книга "Життя святих".

Івась вибіг на вулицю і приніс дровець. Зимовий вечір, тепла хата, вогонь в печі – усе це сприяло зацікавленню Івася життям Божих угодників.

– Мамо, вишивайте рушничок і слухайте...

"Народився св. Севастіян в родині достойного римського урядника. Батько його подбав про те, аби він здобув добру освіту. Завдяки високому становищу батька він був прийнятий на службу до цісарського двору і навіть став командувачем цісарської охорони. Цісар Марк Аврелій розпочав нове переслідування християн. Севастіян був християнином і відмовився поклонитися поганським ідолам, вирішивши прийняти мученицьку смерть. Його прошили стрілами за те, що він був вірний Христові".

Івась зі захопленням читав ці рядки, а мати щиро раділа за інтерес свого сина до духовної книжки.

Одного дня Івась разом із своїми сестричками відмовляв молебень до Матері Божої. До хати увійшла мати. Вона з таким піднесенням дивилася на свого сина, що не могла спочатку нічого сказати, а потім промовила:

– Ти відправляєш молебень як справжній священик.

– Як би я хотів бути священиком! А це можливо?

– Івасю, зараз настали дуже важкі часи. При владі безбожники, священиків ув'язнюють, кажуть, що будуть закривати церкви. Але надіймося на Бога, що скоро настануть кращі переміни...

Це було тоді, коли на західноукраїнські землі увійшли радянські війська і розпочали шалену атеїстичну боротьбу з релігією. Під час війни батька Івася забрали на примусові роботи, а він, ставши зрілим юнаком, серйозно задумався над своїм майбутнім. Мрії з дитячих років стати священиком ставали чимраз сильнішими. Одного дня взимку до нього прийшла повістка на примусові роботи в Донбасі.

Іван мовив до матері:

– Я віддавна бажаю стати священиком-монахом і цілковито посвятитися Богові. Семінарії закриті і єдина надія вивчитися на священика – це втекти на захід. Навесні я піду до повстанців, а відтак з їхньою допомогою перетну кордон і вступлю до семінарії.

Після цієї розмови Іван цілу зиму переховувався у своїх родичів і знайомих, щоб уникнути арешту. На нього було відкрито судову справу, як на дезертира. Тепер Іван ще більше остерігався потрапити комусь на очі, а навесні подався до повстанців, щоб виконати свій намір.

Одного погідного травневого вечора Іван тихо підкрався до свого будинку, боячись зустрічі з сусідами. Все-таки у селі його помітили, однак, він не звернув на це уваги. Коли відчинив двері рідної оселі, на обличчі матері з'явився подив, а на очах – сльози:

– Іванку, звідки ти тут?

Іван тут же попросив:

– Дайте мені щось повечеряти, я все розповім.

Мати подавала вечерю і заодно розмовляла з ним.

– Іванку, ти дуже змарнів. Хворієш?

– Ні, мамо, зі мною все добре. Тільки переживав, щоб вам не нашкодити. Мені відомо, що з села вивозили цілі сім'ї до Сибіру і я журився за вас усіх. А що говорять про мене?

– Весь час приходять ті зайди, роблять обшуки, питають за тобою. Ніхто не знає, де ти подівся. А я мовчу.

– Мамо, моліться за мене, щоб я визволився з цієї людської неволі.

Під час вечері Іван розповідав:

– Через два дні ми вирушаємо в похід на захід. Я прийшов попрощатися з вами і просити благословення. Я не змінив свого наміру. Буду намагатися на чужині вступити до духовної семінарії, щоб стати священиком.

Слабке світло настільної лампи освітило обличчя Івана. Воно було спокійне і на ньому відображалися не по літах мудрість і виваженість. Майже цілу ніч Іван з матір'ю і сестричками не спав, розмовляючи про різні речі.

Вдосвіта мати благословила Івана зі сльозами на очах. Потім він узяв вузлик із харчами і пішов городами в напрямі лісу. Раптом він натрапив на облавників.

– Стій, а то будемо стріляти! – перед ним стояли озброєні солдати.

Іван зі всієї сили побіг у бік кущів. До лісу залишалося декілька кроків. Та раптом хтось із солдатів випустив чергу із автомата. Юнак, сильно застогнавши, впав на землю. Стиснувши руки в кулаки, він пильно вдивився в небо, а потім тихо промовив:

– Ісусе, Маріє... Святий Севастіяне... Будьте зі мною в цій смертній хвилині.

Відтак стиснув уста і закрив очі. Солдати поклали мертве тіло юнака на возик і повезли в село для опізнання.

Ще до цього трагічного випадку мати Івана почула постріли біля лісу і своїм материнським серцем немовби відчула, що вони були спрямовані в її рідного сина. Але щоб не видати себе і родини, вона не прийшла востаннє попрощатися із своїм сином. Після обіду неопізнане тіло Івана солдати вивезли і поховали в невідомому місці.

Материнське серце не могло забути до кінця життя свого улюбленого сина, який не здійснивши своїх мрій на землі, молився на небі за свою неньку, родину і переслідувану Церкву в катакомбах. До кінця свого життя мати часто згадувала, як він читав їй про св. Севастіяна, воїна, який також жив у час переслідування християн та катакомбної Церкви і загинув з іменем Христа й Марії на устах.

о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ

ПРАВДИВА ЛЮБОВ

Живемо у час нелегкий, час великих змін не лише у світі, природі, але й людині. Існує безліч причин, які окреслюють ці зміни, але найголовнішою з них є брак правдивої любові. Саме нині людство потребує правильного розуміння цієї Божої чесноти.

Все постало з любові, нею повинні жити всі, і дивною здавалася би людина, яка би говорила, що вона ніколи не любила. Хто любить, той і розуміє. Св. апостол Павло у своєму гімні любові пише: "Любов довготерпелива, любов лагідна, вона не заздрить, любов не чваниться, не надувається, не бешкетує, не шукає свого, не рветься до гніву, не задумує зла... Любов ніколи не минає" (1 Кор 13, 4-13). Це характеристика правдивої любові, яка йде на все заради інших.

Нині багато говориться про любов. Практично світ живе проблемою любові, однак, часто це не є чеснотлива любов, а лише її тінь. Вона швидко проминає і ті, котрі любили, забувають про неї, або згадуть як щось жахливе. Справжня любов є любов'ю вічною. Хоч люди і вмирають, пам'ять про них живе любов'ю у серцях інших. Не раз люди згадують про різні родини та й зокрема говорять про подружжя, де жевріла у серцях вже сивих і похилих віком людей ще та молода, вічна любов. Вона не знає старості і не підлягає часу.

Як нам нині потрібно любові! Допоки світ не знайде місця у своєму серці для Бога, до тих пір шукатиме любові. Там, де живе Бог, де люди слухають Його Слово, виконують заповіді, там і живе любов. Ми нині мало звертаємось до Бога, більше присвячуємо часу собі, і тому нам бракує справжньої любові. Ненависть, розпуста, вбивство є виявами браку любові. Ми можемо бути тими, які по-справжньому люблять, але нам потрібно багато працювати над собою. Станьмо для інших прикладом чистої і правдивої любові.

Коли мала піщинка попадає у середину молюска, вона коле його тіло, завдаючи великих терпінь. Для свого порятунку молюск покриває піщинку слиззю, завдяки чому ми отримуємо пізніше гарні морські перлини. Отож і любов нашого серця повинна також перейти через терпіння, і лише тоді вона є справжньою.

Не очікуймо, щоби нас хтось полюбив, навчімось першими інших любити. Мати Тереза з Калькутти – велика місіонерка 20 століття – своєю поставою і добрим прикладом багатьом відкрила очі на правдиву любов, яка ніколи не шукає користі. Вона йшла до тих, що були найменш любленими, до хворих, до покинутих батьками дітей, до безпритульних і знедолених. У закинутому будинку вона заснувала школу для нікому непотрібних дітей – дітей зі сміттєвих халуп, маленьких інвалідів і сиріт. Іншим разом мати Тереза підібрала жінку на залитій помиями вулиці, яку об'їли щурі й мурахи. Ця жінка вижила...

Отож, приклад простої черниці, котра не мала ніякого багатства, проте не шкодувала своєї любові, заставив багатьох людей призадуматись над своїм життям, а зокрема над надолуженням браку цієї великої чесноти – любові у світі. Якщо кожен з нас навчиться любити щиро, станемо іншими і ми, і світ.

Степан СУС,
студент духовної семінарії Святого Духа в Рудно

ГОРА АТОС – КОЛИСКА СХІДНОГО МОНАШЕСТВА

Напевно, усім відомою є гора під назвою Атос (інші назви – Атон, Афон), де знаходилися відомі усім віруючим людям самітницькі оселі й монастирські келії. Там у свій час побували Іван Вишенський, Йов Княгинецький, засновник Києво-Печерської лаври св. Антоній та інші.

В географічному плані Атос знаходиться у частині східного Халкідонського півострова в Середземному морі й простягається в Егейське море. Подібний до довгого пальця, він має довжину приблизно 57 км, ширину – 10 км, а площу – 389 кв. км, а найвища його точка – 1935 м. Атос належить до грецької частини Македонії. Гірський лісистий ландшафт, скелясті миси, безліч давніх монастирів і самітницьких келій в печерах, яким минуло багато століть, створюють один із найбільш прекрасних краєвидів світу.

Згідно з переданням Пречиста Діва Марія та св. Іван Богослов, якому Ісус доручив опікуватися Своєю Матір'ю, прямували до Кіпру, але під час сильного шторму вони були змушені шукати притулок в порту, де тепер знаходиться Івірон (монастир Успіння Божої Матері). Пресвята Богородиця була в захопленні від краси цієї місцевості. Тоді пролунав голос Ісуса Христа: "Залишіть це місце вашою долею, вашим садом, вашим раєм а також як порятунок, як гавань для тих, хто шукає рятунку". Саме це місце стало для грецьких анахоретів, тобто самітників, місцем прослави Господа

У 5 ст. до Атосу прийшли перші монахи, які шукали втечі від світської суєти, і тут розпочалося їхнє подвижницьке життя, присвячене прославі Бога. Кожна людина приходить на цей світ, щоб служити Богові. Монаше покликання – це окремий шлях людини, яка хоче служити Богові й своїм ближнім. Кожна людина має свій талан від Бога, Його дар. Св. Павло каже, що "покликання" для когось стати монахом – це і є таким "даром".

У монастирі через молитву, піст, милосердя, убогість монах вправляється у духовному служінні Богу. Для того, щоб побачити Бога, зрости до необхідного духовного рівня, потрібна самотність, спокій від зовнішнього суєтного світу.

В усі часи були Богом покликані люди, які показували кращу альтернативу суспільству, яке існує. Гонитві за багатством, кар'єризмові, мирським задоволенням протиставляється убогість, покірність, послух і щира молитва за всіх людей. Це специфічний шлях порятунку, самовдосконалення, бажання знайти Бога і в той же час прагнення порятунку людства в найширшому значенні. Праведний монах завжди був і є прикладом для наслідування не тільки в значенні піти його шляхом (тобто стати ченцем), а прикладом служіння Богові, коли людина в усьому покладається на волю і милосердя Боже, вчиться відчувати кожної хвилини безмежну Божу любов.

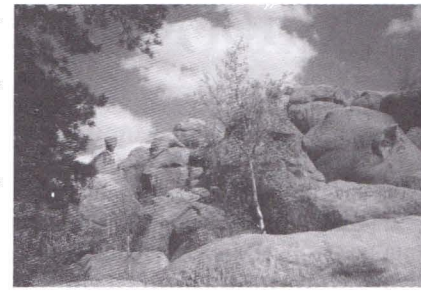

Свята гора Атос стала на довгі століття місцем кування монаших чеснот. Спливали роки. Монастирів ставало дедалі більше, тепер їх там 20, а кількість монахів різних національностей перевищила декілька тисяч. Зараз ця "чернеча республіка", яка була утворена у 8 ст., має статус окремої політичної одиниці на території Грецької держави. Для того, щоб відвідати Атос, обов'язково треба заздалегідь просити дозволу. Тут не дозволяють використовувати відеокамеру, також сюди не допускають жінок.

Монахи з різних країн служать у монастирях, до яких вони належать, але обов'язково приймають грецьке громадянство. Гора Атос має свій уряд, який складається з 20 осіб – представників з кожного монастиря. Монастирі поділені на п'ять груп. Священний комітет складається з п'яти ченців, кожен з яких відповідає за групу монастирів терміном в один рік. Усі монастирі підпорядковані царгородському патріархові.

Монахи з гори Атос протягом більше ніж тисячі років створили неперевершені мистецькі твори, які є надбаннями християнської культури. Монастирі мали т. зв. рукописні групи, у яких монахи займалися переписуванням рукописів. З різних причин багато рукописів було знищено: деякі згоріли у вогні, багато було знищено під час нападів ординців, які виплавлювали золото чи срібло з палітурок. В час війни 1821–1827 років турецькі орди знищили близько тисячі рукописів. Третьою причиною втрати рукописів стало "пограбування" європейськими колекціонерами. Немає ні однієї великої бібліотеки в Європі, у якій не було б рукописів з гори Атос. У бібліотеках Атосу зберігається близько 15 тисяч 250 рукописів, з них 800 багато ілюстровані й датовані від 10 ст.

Головним мистецьким надбанням Атосу вважається фресковий живопис, у якому представлені всі мистецькі напрямки, починаючи від 12 ст. Найдавніші фрески знаходяться у Ватопедіоні (монастирі Благовіщення Матері Божої, заснованому в 4 ст.). Датуються вони 12 ст. і на них зображені святі апостоли Петро і Павло. З середини 16 ст. через важкий економічний стан нові шедеври фрескового мистецтва не створювалися. Щойно від початку 18 ст. починається відродження фрескового малярства, яке отримало назву "популярне". Можна з впевненістю сказати, що гора Атос є найбільшою скарбницею візантійського мистецтва в світі.

На жаль, сьогодні Атос далі залишається бути твердинею антикатолицького духу, який там посіявся після 1054 року, коли відбувся розкол між Східною і Західною Церквами. Донині монахи з гори Атос не загорілися бажанням екуменізму, тобто зближення, взаєморозуміння і об'єднання всіх християнських конфесій в єдину Христову Церкву. Молімося, щоб вони стали відкритими до діалогу і так здійснилося бажання самого Ісуса Христа, щоб "було одне стадо і один пастир".

Віра АРІВ

ДОПОМОЖІТЬ БІДНІЙ РОДИНІ

У ч. 10 за 2002 р. ми опублікували лист Галини Садової з Нового Роздолу на Львівщині, у якому вона з гіркотою і болем розповіла про нужденне матеріальне становище своєї родини. Добрі і небуйдужі люди почали надсилати гроші для родини Садових.

Нещодавно на адресу нашої редакції надійшов лист від п. Галини, у якому вона пише: "Наша родина складає щиру подяку редакції "Місіонаря" і с. Софії, яка передала нам зібрані гроші. Ми змогли розрахуватися з частиною боргів за воду, газ і світло. Сестра Софія принесла нам дитячі Біблії, вервиці, на яких вчить молитися. Щиро дякуємо усім, хто нам допоміг у нашому скрутному становищі".

Шановні читачі, Галина Садова розрахувалася лише з третиною боргів. Ласкаво просимо по можливості перераховувати кошти на рахунок Провінції отців Василіян Найсвятішого Спасителя в Україні, аби допомогти цій нужденній родині. Банківські реквізити Провінції: код ЗКПО 20845685 Р/р 2600900013218, МФО 325019 в ОДАК Укрсоцбанку м. Львова (з приміткою "для Галини Садової").

Редакція часопису

З ДІЯЛЬНОСТІ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ФОНДУ ДОПОМОГИ

(Продовження. Початок у чч. 7-12 за 2002 р., ч. 1 за 2003 р.)

На прохання шановних членів ВФД продовжуємо друкувати перелік міст і сіл, а також країн, звідки поступають пожертви.

Рівненська область:

32. м. Рівне.

33. Березнівський р-н: смт. Малинськ.

34. Здолбунівський р-н: м. Здолбунів, с. Гульга-Друга, с. Дермань-Друга.

Дніпропетровська область:

35. Нікопольський р-н: м. Нікополь, м. Кривий Ріг.

Сумська область:

36. м. Суми.

Полтавська область:

37. м. Полтава. *(Далі буде)*

Подав о. Василь МЕНДРУНЬ, ЧСВВ

НАМ ПИШУТЬ

Христос народився!

Наталя з м. Жовкви Львівської обл. на сторінках "Місіонаря" висловлює подяку Ісусові Христові, Матері Божій та всім святим за щасливе вирішення багатьох проблем, особливо за видужання після важкої хвороби чоловіка і брата.

Яна Гумінська з м. Бучача Тернопільської обл. дякує за заступництво св. Юді Тадею. Вона успішно вступила до Прикарпатського університету ім. В. Стефаника у м. Івано-Франківську. Раніше намагалася вступити в інші вищі навчальні заклади, але через об'єктивні причини їй це не вдалося.

МОНАСТИР У ДОБРОМИЛІ

Над цим містечком Старосамбірського району на Львівщині здалека видніє Святоонуфріївський добромильський монастир. Перша чернеча обитель була збудована на початку 16 ст. на самому узбіччі Чернечої гори. Спершу тут постала церковця св. Миколая, а потім другий невеликий храм св. Іллі. Коли у 1691 році Перемишльська єпархія об'єдналася з Апостольською столицею, то монастир у Добромилі почав відігравати важливу роль у нашій Церкві. У 1693 році тут був заснований новіціятський дім. Нова церква була збудована у 1709 році й посвячена св. Онуфрію. Поряд із новим храмом ігумен Єронім Кузьмич, ЧСВВ розбудував у 1731 році просторий монастир. Окрім новіціяту у другій половині 18 ст. тут діяла ще й богословська школа, і добромильська обитель мала найбільше монахів з усіх галицьких монастирів. У 1784 році завершено будову нової дзвіниці з вежовим годинником.

Добромильський монастир увійшов в історію УГКЦ і нашого народу як колиска відновленого Василіянського Чину. На сторінках нашого часопису ми вже писали про Добромильську реформу *(див. "Місіонар", 2002, ч. 6, с.185-186).* Нагадаємо лише про те, що Добромильський монастир було обрано за головний осередок реформи і тут до 1911 року проходили духовну формацію майбутні місіонери Чину. У 1928 році започатковано у Добромильському монастирі філософсько-богословські студії під проводом ігумена о. Йосафата Лабая, ЧСВВ. У 1931 році у Добромильській обителі відбулася загальна капітула історичної ваги, на яку з'їхалися провідники Василіянського Чину з Галичини, Карпатської України, Угорщини, Румунії та обох Америк. Тоді було обрано першого головного настоятеля відновленого Чину в особі о. Діонісія Ткачука, ЧСВВ.

З приходом комуністів у Галичину монастир у Добромилі було ліквідовано і перетворено на будинок для перестарілих та розумово неповносправних осіб. Отців і братів відправлено на заслання, декому вдалося емігрувати на захід. Під час підпілля в Добромилі та його околицях відважно діяли отці Василіяни Северин Гнатюк та Іполит П'єхунь.

У 1994 році монастир повернено отцям Василіянам у жахливому стані. Безбожна влада передала обитель, оброслу грибком, з якоюсь неестетично добудованою частиною. Перші монахи жили у дуже важких умовах. На початках відродження обителі було започатковано власну монастирську господарку. Настоятелями там були о. Андрій Шкреметко, ЧСВВ, о. Михайло Лучків, ЧСВВ, о. Іриней Бабінець, ЧСВВ. За ігумена о. Никодима Гуралюка, ЧСВВ у монастирі відбувалися облечини сестер Пресвятої Євхаристії, духовна віднова сестер Василіянок та реколекції для дітей. Нині настоятелем є о.Макарій Флячок, ЧСВВ.

Частину монастиря вже відремонтовано. Спільнота монахів сьогодні нечисленна. У монастирі щороку відбуваються відпусти на празники св. Онуфрія, Чесного Хреста і Преображення Господнього.

Влітку 2002 року відбувся реабілітаційний табір для дітей, які потерпіли внаслідок авіакатастрофи на Скнилівському летовищі.

ШАНОВНА РЕДАКЦІЄ!

Прошу пояснити на сторінках Вашого журналу, що таке проскомидія і де в той час присутній Ісус?

Катерина, м. Червоноград

Проскомидія – це перша частина Божественної Літургії, яку відправляє священнослужитель ще до того, як, відкривши царські двері, розпочинає Службу Божу словами "Благословенне Царство...". На столику, який називаємо проскомидійником, що знаходиться з північного боку від вівтаря, згідно з Типіконом (т. зв. книга літургійних приписів) стоять 5 хлібців-просфор. Священнослужитель з першої просфори копієм (спеціальним ромбовидним ножем) вирізає кубик, названий агнцем. Агнець символізує Ісуса Христа, Який у безкровний спосіб жертвується на Службі Божій.

На хлібі зверху вирізаний хрестик. Складники цього хліба – пшенична мука, вода і дріжджі. З інших чотирьох просфор священнослужитель вирізує частички, читаючи молитви до Пресвятої Богородиці, ангелів, святих, присвячуючи їм частички, а також покладаючи їх за живих і мертвих.

Згідно з літургійними приписами вірних причащають з агнця. Коли причасників багато, то з практичних причин священнослужитель причащає їх частичками. До чаші на проскомидійнику священик вливає виноградне вино і декілька краплин води з молитвою: "Один із воїнів проколов Його бік і зараз витекла кров і вода".

У первісному християнстві обряд проскомидії відбувався в окремому приміщенні поза храмом. Під час великого входу диякони, яких тоді зазвичай було багато у великому храмі, під спів херувимської пісні "Ми, херувимів..." переносили приготовлені хліб і вино з приміщення, де відправлялася проскомидія, через головні двері храму на престіл. Нині священнослужитель виносить приготовлені хліб і вино через північні дияконські двері на солею (підвищення перед іконостасом) і через царські двері вносить на престіл, де невдовзі ці дари будуть освячені під час євхаристійного канону.

***

Як правильно повинні священики причащати? Вірним при прийнятті Пресвятої Євхаристії потрібно стояти чи клячати?

Іван М., м. Дрогобич

Причащати можуть єпископ, священик і диякон. У нашому обряді освячені хліб і вино, тобто св. Причастя, подаються ложечкою. Вірні, які причащаються, повинні нормально відкрити уста, не виставляючи язика і відкинувши голову назад. Вони не повинні в тій хвилині хреститися, бо це може бути небезпечно для прийняття св. Тайн. Приймати Пресвяту Євхаристію потрібно згідно з місцевими звичаями і традиціями. Переважна більшість вірних Католицької Церкви як на Сході, так і на Заході причащається стоячи.

У деяких країнах Європи, у тому числі в Україні, багато людей звикли причащатися навколішки. Ми радимо пристосуватися до місцевого звичаю. Наприклад, в певному храмі всі вірні приймають Пресвяту Євхаристію стоячи, то й ті християни, які звикли приймати навколішки Ісуса до свого серця, повинні через второпність робити це стоячи. І, навпаки, коли у церкві зазвичай приймають св. Причастя навколішки, всі інші повинні також до того достосуватися. Це правило зобов'язує і священнослужителів.

ВІН ЗАЛИШИВ ДЛЯ НАС СВОЇ ПІСНІ-МОЛИТВИ

Восени минулого року в с. Малнівська Воля Мостиського р-ну на Львівщині відбулося пам'яті греко-католицького пароха ***о. Івана Дуцька*** *з нагоди 130-річчя від дня його народження. У січні цього року минуло 70 років від дня його смерті.*

Він народився у 1867 році на Дрогобиччині Львівської обл. Навчався у Перемишльській духовній семінарії. Після висвячення був призначений парохом у с. Кукезів біля Львова, потім душпастирював у с. Крехів біля Жовкви і містечку Белзець. У 1908 році призначений парохом у с. Малнівська Воля, де трудився для спасіння людських душ аж до смерті 19 січня 1933 року. Саме у цьому селі він залишив великі плоди своєї душпастирської праці.

Отець Іван спільно з церковною громадою вирішили збудувати у Малнівській Волі нову церкву на місці старої. Він сам розробив проект і керував роботами. Верх новозбудованого храму прикрасив гарний купол.

У 1928 році вірні Малнівської Волі разом зі своїм парохом вітали єпископа-помічника Перемишльської єпархії Григорія Лакоту (нині блаженного УГКЦ), який посвятив храм. Ось як висловилася про свого діда – о. Івана Дуцька – Любов Ладижанська на минулорічному вечорі-пам'яті: "Дивлячись на неї *(церкву — прим. ред.)*, дивуєшся, як о. Дуцько, людина, яка в житті не зустрічалася з канонами архітектури, зумів так довершено скомпонувати зовнішній вигляд храму, в якому все доречно, пропорційно...". Ще за життя о. Івана Дуцька громада придбала дзвін вагою 130 кг, виготовлений у славетній майстерні Брилинських і названий "Миколаєм". Він і сьогодні скликає вірних на молитву, сповіщає про радісні й сумні події у селі.

Отець Іван Дуцько також був ініціатором побудови Народного дому "Просвіта", на сцені якого постійно виступав народний хор під керівництвом вчителя місцевої школи Дмитра Бонка. Між о. Іваном і ним склалася творча співпраця: вони організовували місцеву молодь для постановки вертепів, різдвяних сценок, великодніх дійств.

Він проявив себе не лише як будівничий храму і здібний організатор. Мистецтвознавець Мирон Федорів до числа талановитих церковних композиторів кінця 19 – початку 20 ст. відносить також о. Івана Дуцька. Будучи композитором-аматором, о. Іван розумів значення народної пісні у літургійному житті. Тому писав релігійні пісні літературною мовою, підбирав мелодії, подібні до народних. Твори о. Івана поширилися у довколишніх селах, а потім і по всій Галичині. Видавництво отців Василіян у Жовкві вперше їх видало у збірці "Церковні пісні": спершу у 1920 році, а потім у деяких пізніших виданнях. На сьогодні відомо 25 пісень з-під пера о. Івана, серед яких: "Пренебесна, пречудесна...", "Вірую, Господи...", "Тіло Христове прийму...", "Отворіть царські ворота", "Єдиним серцем і устами...", "В Назареті зацвила лелія...", "О Ісусе наш небесний...". Отець Іван не дбав за збереження авторства пісень, тому десятки його творів, написаних на клаптиках паперу, на сьогодні не збереглися.

Отець Іван Дуцько похований на церковному подвір'ї с. Малнівська Воля. На знак пошани і вдячності невтомному парохові жителі села планують спорудити пам'ятник.

Зеновій ДРИМАЛОВСЬКИЙ

БОГ ТІЛЬКИ ЛЮБИТЬ

З 28 грудня 2002 по 1 січня 2003 років у Парижі відбулася XXV Європейська зустріч молоді. "Бог тільки любить" – таким було її гасло, запозичене із цьогорічного послання брата Роже.

Денні та вечірні молитовні зустрічі відбувалися у виставкових залах "Париж Експо". До Парижа приїхало близько 80 тисяч хлопців і дівчат. Найбільше молоді було з Польщі – 28 тисяч; 20 тисяч – зі самої Франції; 7 тисяч – з Італії; майже 4,5 тисячі – з Румунії і близько 4 тисяч – з Німеччини.

У своїх щоденних вечірніх розважаннях керівник монашої спільноти Тезе роздумував над думками, викладеними у першому посланні св. апостола Петра. Ці розважання були також відповіддю на послання, що їх надіслали братам із Тезе Папа Іван Павло II, патріарх Константинопольський Варфоломій I, патріарх Московський Алексій II та генеральний секретар ООН Кофі Аннан.

На спільні молитви з братами приходили католицькі, православні та протестантські єпископи. У вечірній молитві 29 грудня взяв участь архиєпископ Парижа кардинал Жан-Марі Люстіже. Він прийшов до молоді зі спеціальним посланням, в якому наголошував: "Для Європи, яка єднається, а народи якої отримали в минулому радість Євангелія, ви стаєте посланцями Христа... Залікуйте рани минулого. Там, де посіяно ненависть, покажіть силу любові. Діліться цим скарбом, що його нам доручив наш Отець Небесний. Сміливо йдіть до майбутнього. Ісус з вами аж до кінця світу".

Зустріч молоді у Парижі мала екуменічний вимір. Найвиразніше це було видно на зустрічі, де в одному з костелів зустрілася молодь з колишньої Югославії і Македонії – словацькі протестанти, православні серби та угорські католики. Вони живуть поряд, але, як усі наголошували, тільки на ґрунті зустрічі Тезе змогли зустрітися й молитися разом.

Окрім спільних молитов учасники цьогорічної зустрічі брали участь у різних додаткових заходах. В одній зі зал хлопці й дівчата з різних країн вели мову про те, якою вони бачать Європу – від Лісабону до Москви. Цікавою була зустріч у Сорбонському університеті з представником французького уряду Жаном-Клодом Малле, генеральним секретарем національної оборони. Він перерахував декілька умов, які, на його думку, повинні допомогти будувати мир.

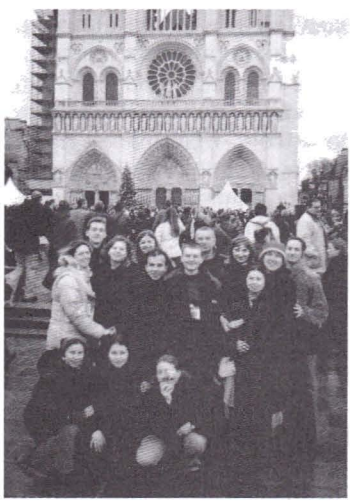

1 січня 2003 року в післяобідню пору кілька сотень автобусів виїжджало зі столиці Франції, а у серцях молодих європейців закарбувалися незабутні враження від тих п'яти днів, проведених у спільних молитвах і роздумах. Однак найголовнішим було те, що вони зрозуміли, що без євангельських цінностей збудувати мир неможливо.

За матеріалами "Парафіяльної газети", ч.2 за 2003 р.

ТРИ СВЯТИТЕЛІ

— Ви в своїй любові схожі,
Чуйні у потребі...
Хто з вас більший в Царстві Божім?
Хто є перший в небі?

Може, ти, святий Владико,
З іменем Василій,
Що в нову аскезу кликав
І зростав у силі?

Може, світоч з Назіянзу
Сильний у покорі?
Бога не лишив ні разу
Богослов Григорій.

Може, ти, Золотоустий,
Що лікуєш рани?
Хто Христа до серця впустить
Так, як ти, Іване?

– Ні, ніхто не за порогом,
Ми – в небеснім крузі.
Ми є рівні перед Богом
І для вас ми друзі.

о. Василь МЕНДРУНЬ, ЧСВВ

КРЕДО ВІРУЮЧОЇ ЛЮДИНИ

Єсть Бог і єсть Він Богом моїм,
Його я в серці своїм чую.
В ньому я днюю, з ним ночую,
Він береже мене, мов мати.

Що я роблю і що говорю,
Він в моїх радощах і горю.
Він в моїх думах, моїх мріях
І в моїх жалощах, надіях,
На Нього я поклав надію.

І все, що дію, з Ним я дію,
Що роблю, в Ньому корінитьcя.
Всіх моїх мислей Він криниця,
І кожний віддих серця мого
Почався в Нім і йде до Нього.

Мене він любить, як дитину,
Пильнує, тішить безупину,
І всі діла мої нотує,
І шлях мій до мети простує.

Щоб згладилась моя провина,
Він дав за мене Свого Сина.
І щоб мої могутні крила
Не зупиняла, не гнітила
Важка матерії інертність
Він дав душі моїй безсмертність.

Дав запоруку безпохитну,
Що як умру, то не загину,
Що смерть моя – не скін фатальний,
А вхід до раю тріумфальний.

Іван ФРАНКО

ЛЮБОВ І ЗЛАГОДА З ВЕРТЕПУ

У селі люди подивляли родинну злагоду і взаєморозуміння між батьками Максима. А він, будучи вже зрілим юнаком, часто згадував одну важливу подію, яка трапилася з ним одного зимового вечора...

...Вже вечоріло. На вулиці було гамірно і весело, а маленький Максимко стояв у церкві і плакав. Він дивився на вертеп, у якому був такий милий і такий бажаний усім домашній затишок. Мати Божа колисала у яслах новонародженого Ісусика, а св. Йосиф щасливо усміхався, милуючись Божим Дитям. А в Максима був знову день, повний смутку. Вдома батьки сварилися, як завжди. Від тих криків, від тих поганих слів, від тої ненависті, яка панувала в домі, хотілося втікати на край світу.

Хлопчик став на коліна, довго молився, а потім благально попросив:

– Ісусе, допоможи мені. Що я маю зробити, щоб мої тато і мама більше не сварилися?

Максим був впевнений, що Бог його чує, але треба було трошки почекати на відповідь. У церкві вже нікого не було. Паламар, не побачивши в сутінках маленьку дитячу постать, закрив церкву і пішов додому. Свічки біля образів були погашені, тільки світло біля вертепу освітлювало щасливу Пресвяту Родину. Хлопчик з надією все ще чекав на відповідь. Раптом він побачив, як фігурка маленького ангела з вертепу заворушилася і, підморгнувши, усміхнулася до нього. Максимко подумав, що це йому здалося, але все ж таки надіявся на якесь чудо.

– Максиме, чому ти плачеш? – запитав ангел.

Максим не здивувався, що фігурка почала говорити, а відразу з хвилюванням почав ділитися своїм болем:

– Я хочу, щоб у нашому домі панувала злагода і любов. Кожного дня мама з татом сваряться за будь-яку дрібницю, а ми з братом не маємо, де сховатися від тієї нелюбові, яка витає в нашому домі.

– Молися, Максимку, і май велику любов і терпіння до своїх батьків. Молися, дитино, бо ні не холодні ясла, ні не зла рука жорстокого царя Ірода не завдає такого великого болю маленькому Ісусові, як сварка твоїх батьків.

Максим ще хотів щось запитати, але ангел вже став звичайною фігуркою з вертепу. Хлопчик подумав, що все це йому тільки здалося. Він сів біля вертепу, схилив голову на коліна і через якийсь час він міцно заснув.

А вдома батьки Максима спохопилися за сином, побачивши, що його немає в хаті, а надворі вже була пізня ніч. Вони оглянули обійстя, а тоді почали обдзвонювати і обходити всіх товаришів

свого сина з надією, що він, може, у них. Але Максима ніде не було. Вони шукали його по всій околиці, не перестаючи звинувачувати один одного в тому, що хлопчик пропав.

Батьки хотіли якнайскоріше знайти свою дитину, знати, що він живий-здоровий і все з ним гаразд. Вони не могли собі простити, що завжди їхні сварки починалися з якихось зовсім несуттєвих дрібниць. Вони знали, що син завжди болісно на це реагував, однак, ніхто з них не міг знайти в собі сили поступитися і закінчити сварку. Та й ніхто з них ніколи не сподівався, що Максим може втекти з дому.

Батьки вже оббігли ціле село, але ніде не знайшли Максима. Тоді вони пішли до пароха з надією, що він чимось їм допоможе. Священик, вислухавши батьків Максима, сказав:

– А я нині бачив його ввечері біля вертепу у церкві.

У всіх з'явилася надія, що можливо Максим у церкві. Парох взяв ключі й пішов відкривати двері храму. Невдовзі всі троє стояли на порозі церкви і дивилися на маленького хлопчика, який, скрутившись клубочком, спав біля ясел.

Тато підійшов до сина і любляче взяв його на руки. Ніжно поцілувавши дитину, він запитав:

– Синочку, чому ти пішов з дому?

– Я не хотів. Я прийшов до вертепу питати поради в Ісуса, що робити, щоб ви вже з мамою більше не сварилися. І мені маленький ангелик сказав, що треба молитися і тоді прохання буде вислухане. Я молився і заснув тут.

Раптом Максим вигукнув:

– Але ви ж уже не сваритеся! Маленький Ісусик почув моє прохання!

Батьки перезирнулися і мовили до Максима:

– Синочку, ми обіцяємо тобі, що будемо старатися більше вже ніколи не сваритися.

А священик, дивлячись на батьків і їхнього маленького сина, сказав:

– Молитва і залізо ламає. Поки є молитва і люди, які моляться за інших, то навіть найбільш закам'янілі й зачерствілі серця зм'якшуються і починають відповідати на любов не злом, а любов'ю.

А батьки Максима зі зворушенням додали:

– Дякуємо Тобі, Господи, що дав нам таку побожну дитину, яка показала нам, що вирішення наших проблем слід шукати в Тебе, а не в сварках і взаємних образах.

Віра АРІВ

МІСІОНАР

Український християнський часопис

Заснований у 1897 році

Засновники – Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво КВ № 5133 від 18.05.2001 р.

Головний редактор
о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

Редакційна колегія:

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ
о. Василь МЕНДРУНЬ, ЧСВВ
о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ
о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ

Заступник головного редактора *Віра Арів*
Відповідальний секретар *Ігор Скленар*
Комп'ютерна верстка *Тараса Бродовича*

Адреса редакції:
м. Львів, 79019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир Отців Василіян
тел./факс 72-46-94
e-mail: misioner@mail.lviv.ua
www.realty.lviv.net/Misionar

Підписано до друку 31.01.2003
Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0.
Зам.

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
80300, Львівська обл.,
м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 2003

ЗМІСТ

Слово редактора 33
Наміри Апостольства молитви на лютий 34
Наміри Апостольства молитви на березень 36
К'яра Любіх
"Слово життя" 37
Хіротонія та інтронізація
владики Мілана Шашіка 39
Посвячення каплиці у Вільхівці 39
Господній хрест у дереві 40
Нова управа Згромадження сестер
Пресвятої Євхаристії 40
Андрій Бідюк
Четверта річниця Сім'ї Христа Чоловіколюбця 40
Рік родини в нашій Церкві 41
о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ
Свята Тайна Подружжя (2) 42
Ігор Скленар
Стрітення Господнє в українському іконописі 43
с. Емелія Турчанікова, ЧСВВ
Василіянський Чин сьогодні:
сестри Василіянки (14) 44
о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ
Символ віри (2) 45
Ігор Скленар
"Аби наші люди не чули себе
духовно загубленими..." 46
Обережно: духовне шарлатанство 47
Віра Арів
Дмитро Бортнянський – творець
музики небесної 48
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Погляд на християнську психологію 50
о. Мелетій Батіг, ЧСВВ
Новітній Севастіян 51
Степан Сус
Правдива любов 53
Віра Арів
Гора Атос – колиска східного монашества 54
Допоможіть бідній родині 56
о. Василь Мендрунь, ЧСВВ
З діяльності Василіянського Фонду Допомоги 56
Монастир у Добромилі 57
Зеновій Дрималовський
Шановна редакціє! 58
Він залишив для нас свої пісні-молитви 59
Бог тільки любить 60
Поетична сторінка 61
Віра Арів
Любов і злагода з вертепу 62

На обкладинці: василіянський монастир св. Онуфрія у м. Добромилі на Львівщині.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

КРОСВОРД "РЕЛІГІЙНИЙ"

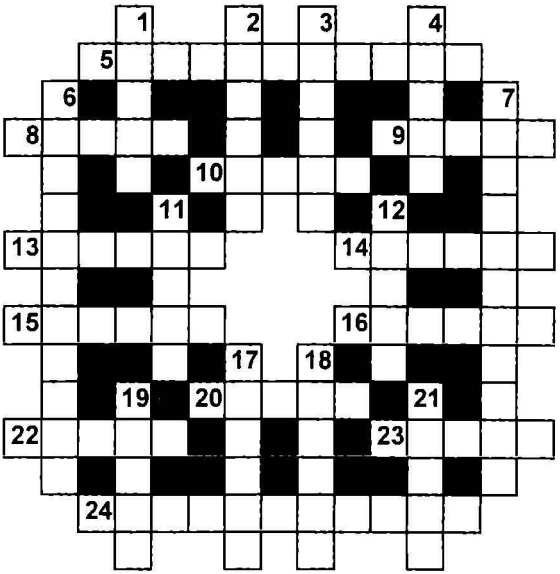

(Три крапки замініть словом)

По горизонталі: 5. Наставник усіх монастирів однієї провінції. 6. "Радіє ..., зорі, небо. Святістю сіяє все, Вкраїно люба, Бог для тебе свій промінь щастя шле" (Із гімну до приїзду Папи Івана Павла II в Україну "Нам Україну благослови"). 9. "Нехай же цей отут ... св. Софії буде для вас знаком відродження" (Із слів кардинала Йосифа Сліпого). 10. Одна з книг "П'ятикнижжя". 13. "Батько Його і мати дивувалися тому, що говорилося про Нього. ... же благословив їх і сказав до Його матері Марії: "Ось цей поставлений для падіння й підняття багатьох в Ізраїлі" (Зі Святого Письма). 14. Острів у Середземному морі, який у 1990 та 2001 роках відвідав Папа Іван Павло II. 15. Церковна відправа. 16. Автор суворого чернечого уставу – ... Студит. 20. Підвищення у церкві, на якому знаходиться іконостас. 22. Один із "малих" старозавітніх пророків, сучасник Ісаї. 23. "Подай нам сили днесь до обнови, ... привести до любови" (Із пісні "Святий Великий Володимире"). 24. Процес зачислення до лику святих.

По вертикалі: 1. Одна із реколекційних наук о. Андрія Шагали, ЧСВВ – "... – Боже покликання". 2. "Коли Слуга Божий Андрей призначив мене наступником своїм, я уважав, що це ... Творця, що кликав мене за Собою" (Із слів кардинала Йосифа Сліпого). 3. Мученица, яка жила в м. Палермо на Сицилії у 3 ст. 4. Священича одежа. 6. Установа церковної управи. 7. Обширний збірник літургійних текстів. 11. Ім'я матері св. Григорія Богослова. 12. Євангелист. 17. 2001 рік – Рік Митрополита Андрея Шептицького, 2002 рік – Рік Блаженнішого Йосифа Сліпого, у 2003 році прославлена ... . 18. Слугиня Божа, котрій належать такі слова: "Ви повинні з любові до Ісуса вміти терпіти так, щоб ніхто не зумів того побачити". 19. Керівник інституції Католицької Церкви, посередник між єпископами і парохами. 21. "Бо ... , наша Мати, не дасть дітям погибати, поведе до щастя всіх" (Із гімну Марійських Дружин).

Підготувала Леся Штикало, м. Львів

Відповіді на кросворд "Різдвяна вістка", вміщений у № 1 за 2003 рік: 1.Марія. 2.Тайна. 3.Ангел. 4.Вітер. 5.Новина. 6.Золото. 7.Родина. 8.Дитина. 9.Молитва. 10.Родовід. 11.Бог. 12.Мир. 13.Зірниця. 14.Творець. 15.Знак. 16.Ірод.

З Богослужень на празник Трьох Святителів

НА ВЕЧІРНІ

Достойно вшануймо трьох великих проповідників Тройці: Івана, Василія і Григорія. Вони бо органи благовісті і гуслі Духа, славнозвісні сурми благовістя і голоси громів великих та могутніх з неба, що по всій землі проповідують славу Божу.

Радуйся, святительська Трійце: Григорію Богослове, мудрий Василію й Іване Золотоустий! Ви – сонця земної поверхні, промені й світила трисонячного сяйва, прозріння замрячених, найкращі боговонні райські квіти, таблиці богонаписані Духа, груди, що дають молоко спасіння, окраса мудрости! Умолюйте Христа, щоб подав душам нашим велику милість.

Прославмо нині богоносних Отців, сурми Духа, що заграли посеред Церкви гармонійну пісню богослов'я про єдину незмінну природу й божество Тройці, переможців Арія і захисників правовір'я. Вони завжди до Господа моляться, щоб помилувані були душі наші.

Сьогодні, в пам'ять Святителів, душі вірних підносяться від землі до небес, бо брами неба відчиняються і нам дається Господнє навчання: словами проповідується Слово, і мовами оспівуються його чудеса. Ми ж до Спаса кличемо: Слава тобі, Христе Боже, що через них прийшов для вірних мир.

НА УТРЕНІ

Величаємо вас, Святителі Христові, і шануємо вашу святу пам'ять, бо ви молите за нас Христа, Бога нашого.

Радуйся, святительська Трійце, земні ангели, що вийшли на небо! Ви – спасіння світу, радість для людей і вчителі вселенної, оборонці Слова, премудрі лікарі душевних і тілесних недуг, завжди текучі духовні ріки, що науками напоюють все лице землі, основи богослов'я, божественні золотоусти! Умолюйте Христа, щоб подав душам нашим велику милість.

"Молитвослов", Рим-Торонто, 1990